

rijksuniversiteit
groningen

Wetenschapswinkel Courant

Jaaroverzicht 2014

for infinity

4∞

Inhoud

Voorwoord	3
Wetenschapswinkel Taal, Cultuur en Communicatie 'Sommige verhalen zijn gewoon leuker in het Surinaams'	4
Een oude typemachine redde een taal	7
Even voorstellen: Sanne Raap	7
Bèta Wetenschapswinkel Een kans voor gekke vragen	8
Goodbye PERARES, hello Engage!	9
Wetenschap, daar heb je wat aan	10
Waarom is een paard niet zindelijk? En 399 andere vragen aan de RUG	11
Green office Studenten aan het werk voor duurzaamheid	12
In de prijzen	13
Een jaar in beeld	14
Wetenschapswinkel Economie en Bedrijfskunde Een zomer in Tanzania	15
Kopenhagen: samen problemen meppen	16
Even voorstellen: Elise Kamphuis	17
Wetenschapswinkel Geneeskunde en Volksgezondheid Drop-out in de verslavingszorg	18
Wetenschapswinkel Onderwijs Coaching verbeteren in het middelbaar beroepsonderwijs	20
Wetenschapswinkels in de media	21
Kenniscentrum Filosofie Vragen voor het echte leven	22
Wat is valorisatie?	23
Publicaties en presentaties in 2014	24

Colofon

De Wetenschapswinkel Courant is een uitgave van de gezamenlijke wetenschapswinkels van de Rijksuniversiteit Groningen.
Mail voor gratis abonnement: tawi@rug.nl

Redactie: Saskia Visser, Karin de Boer, Jolanda Tuinstra en Karen de Bot
Vormgeving en layout: Kasemir Publiciteit & Vormgeving
Druk: Facilitair Bedrijf RUG, Grafimedia

issn: 1389-8612

Van de meeste besproken projecten zijn rapporten en artikelen verschenen. Deze zijn gratis te downloaden via www.rug.nl/wewi.
Mocht u verdere interesse hebben in een van de besproken onderwerpen, neem dan contact op met de betreffende winkel.

Wetenschapswinkels

Bèta Wetenschapswinkel

Nijenborgh 4, 9747 AG Groningen
Karin Ree; c.m.ree@rug.nl / tel. 050 - 363 4132
Karin de Boer; m.k.de.boer@rug.nl / tel. 050 - 363 4686
Henk Mulder; h.a.j.mulder@rug.nl / tel. 050 - 363 4436
wewi-fwn@rug.nl
Twitter: @betawinkel

Wetenschapswinkel Economie & Bedrijfskunde

Postadres: Postbus 800, 9700 AV Groningen
Bezoekadres: Duisenberg Building, Zernikecomplex,
Nettelbosje 2 9747 AE Groningen
Elise Kamphuis; tel. 050 363 7182
ebwinkel@rug.nl / info@careerscompany.nl

Wetenschapswinkel Geneeskunde en Volksgezondheid

Postadres: UMCG,
Sector F, Wetenschapswinkel G&V,
Postbus 196, 9700 AD Groningen
Bezoekadres: Hanzeplein 1, Gebouw de Brug
Jolanda Tuinstra; tel. 050 363 9080
j.tuinstra@med.umcg.nl

Wetenschapswinkel Onderwijs

Grote Rozenstraat 3 9712 TG Groningen
Anouk Donker; tel. 050 363 9116
Lieneke Ritzema; tel. 050 363 6997
Wewi-onderwijs@rug.nl

Wetenschapswinkel Taal, Cultuur & Communicatie

Postadres: Postbus 716, 9700 AS Groningen
Bezoekadres: Oude Kijk in 't Jatstraat 26
Saskia Visser; tel. 050 363 5271
Karen de Bot; tel. 050 363 5887
tawi@rug.nl

Kenniscentrum Filosofie

Oude Boteringestraat 52, 9712 GL Groningen
Marc Pauly; tel. 050 363 6948
Sanne Raap; tel. 050 363 9370
kcf@rug.nl

De wetenschapswinkels op internet:

www.rug.nl/wewi

Algemeen Twitteraccount Wetenschapswinkels:

@ScienceShopsRUG

Een feestelijk jaar!

Met veel plezier presenteren we de **Wetenschapswinkel Courant 2014**. Hierin vatten we al onze activiteiten en resultaten samen van het afgelopen jaar. En het was een bijzonder jaar! We vierden feest omdat de Rijksuniversiteit 400 jaar bestond en zetten daarom de deuren nog wijder open om vragenstellers te ontvangen. We presenteerden nationaal en internationaal onze manier van werken en we wonnen prijzen met verschillende prachtige wetenschapswinkelprojecten.

Het project “400 dagen voor 400 vragen” was wat ons betreft het succes van het hele lustrumfeest. In totaal zijn zelfs 477 vragen gesteld door jong en oud, hoog- en laagopgeleid, individuen en groepen. Naast vragen beantwoorden en doorspelen aan deskundigen hebben we ook een analyse gemaakt van alle vragen bij elkaar: welke vragen stelt de maatschappij aan de RUG? Dat geeft een interessant beeld waarover u kunt lezen in dit jaaroverzicht.

We lichten ook weer een aantal aansprekende projecten toe, waarbij alle zes Groningse wetenschapswinkels aan bod komen. Zo krijgt u een kleurrijk idee van “Taal van de maand” tot “Afhakers in de verslavingszorg”. Van wat filosofische vragen voor het echte leven kunnen betekenen tot een verslag van een internationale zomer in Tanzania.

Een enkeling reisde naar Tanzania, maar met een grote groep wetenschapswinkeliers reisden we naar Kopenhagen waar in het voorjaar van 2014 het wereldcongres Living Knowledge werd georganiseerd. Ook over onze wederwaardigheden daar leest u in dit verslag.

Tot slot geven we graag een impressie van de Inspiratiedagen die we zelf organiseerden in het najaar van 2014, “Wetenschap: daar heb je wat aan”. Twee dagen met bijzondere ontmoetingen, gesprekken, presentaties en workshops. Met als klapper op de vuurpijl de uitreiking van de Interlandse wetenschapswinkelprijs. In 2012 konden we de prijs meenemen uit Antwerpen en dit jaar bleef de prijs in Groningen. Waar die nu staat en wie hem won? Ontdek het in dit feestelijke jaarbericht!

Veel leesplezier!

Jolanda Tuinstra

Voorzitter Groningse wetenschapswinkels

Op deze foto ontbreken de collega's: Marc Pauly, Ralf Maslowski en Henk Mulder

2014 in cijfers

Statistisch overzicht vragen en projecten 2014

	Vragen	Afgehandelde vragen	Studenten	Medewerkers	Ext. Publicaties	Presentaties	400 vragen
Bètawinkel	55	30	44	2	10	10	38
Economie & Bedrijfskunde	18	8	38	4 *	-	1	nvt
Geneeskunde & Volksgezondheid	41	29	28	4 **	16	7	17
Kenniscentrum Filosofie	4	4	4	2	1	3	nvt
Onderwijs	4	4	4	1	21	5	nvt
Taal, Cultuur & Communicatie	22	20	141	2	27	12	14
Totaal	144	95	193	15	75	38	69

* 3 docenten die opdrachten begeleiden en 1 coördinator

** w.o. 1 vrijwilliger

“Sommige verhalen zijn gewoon leuker in het Surinaams”

Beeld van Nederland in meertalige portretten

Nederland is meertaliger dan we vaak denken. Fleur woonde jaren in Barcelona en spreekt met haar vriend thuis altijd Spaans. Ilse sprak tot haar 5e alleen maar Fries en voor haar voelt de taal nog altijd als thuiskomen. Michael kwam als vluchteling naar Nederland en bracht het Kikongo en het Portugees mee. Zo zijn er in ieders directe omgeving meertaligen te vinden. Maar wat weten we van deze meertalige Nederlanders en van de talen die ze spreken naast het Nederlands?

Door Saskia Visser

Sinds september 2014 krijgen meertalige Nederlanders een stem en een gezicht in de rubriek “Taal van de maand” op meertalig.nl. Deze website, een initiatief van De Taalstudio, probeert op een laagdrempelige manier informatie te geven over meertaligheid en meertalig opvoeden. Groningse Letterenstudenten schreven de taalportretten in “Taal van de maand” binnen een wetenschapswinkelproject. Stuk voor stuk bijzondere verhalen die elke Nederlander zou moeten lezen. Ik leg u graag uit waarom.

Rijkdom van talen

“Mijn talen zijn mijn grootste rijkdom en trots. Als je meertalig bent, moet je wel open minded zijn en flexibel. Dat werkt volgens mij door in je karakter en je leven. Je staat als vanzelf open voor anderen en je talen geven je de vrijheid om te reizen en contact te leggen met de hele wereld.” (Natalie)

Natalie is trots op de verschillende talen die ze spreekt en datzelfde gevoel spreekt uit eigenlijk alle portretten. De geïnterviewden spreken graag over de taal die ze als moedertaal beschouwen en laten ons zien wat de taal voor hen zo bijzonder maakt. Dat kan tot uiting komen in een favoriet woord of mooie uitdrukking die vaak verbonden is aan een herinnering. Maar het kunnen ook structuren zijn, die de taal speciaal

maakt. Daarvan steekt de lezer heel wat op. Wist u bijvoorbeeld dat je in het Tsjechisch namen op vele manieren kunt personaliseren, waarmee je iets zegt over de relatie die je met de ander hebt? Dat je aan de vorm van het woord in Afrikaanse Bantoetalen kunt zien of het een dier of een plant is? Of dat je als Française heimwee kunt hebben naar de manier waarop Fransen met elkaar discussiëren? In sommige portretten is ook aandacht voor rijke geschiedenissen en culturen. Middeleeuwse Perzische dichters en Noord-Indiase contractarbeiders in Suriname, u komt ze tegen in “Taal van de maand”.

Talen in de maatschappij

“Er werken veel Surinamers op mijn afdeling. Natuurlijk praten we Nederlands tijdens het werk, maar in de pauzes dan komt er weleens wat Sranantongo voorbij. Sommige verhalen zijn nu eenmaal leuker in het Surinaams. Ik weet niet waar dat precies aan ligt. Maar als je het dan uit moet leggen in het Nederlands, dan is het gewoon niet grappig meer. Veel Nederlanders op de afdeling verstaan het trouwens ook wel, hoor. Ze zijn er aan gewend. Maar als het te gek wordt dan zeg ik er wel wat van.” (Irene)

Meertaligen maken voortdurend keuzes in welke taal ze gebruiken voor welke situatie en daarbij houden ze ook rekening met hun omgeving, zoals uit het verhaal van Irene hierboven blijkt.

Natuurlijk is er daarbij wel verschil tussen talen, statusverschil. We vinden sommige talen belangrijker dan andere, vaak omdat we denken dat je er in de wereld verder mee kunt komen. Daarom krijgt een Engelse Nederlander bijna nooit het verzoek om gewoon Nederlands te praten. Sterker nog, de meeste Nederlanders zullen in zijn bijzijn zelf in het Engels overgaan. Voor een Turkse Nederlander is dat anders. Terwijl voor beiden de thuistaal een deel van hun identiteit is, toegang geeft tot een andere cultuur en kansen biedt buiten Nederland. Wanneer je de taalportretten leest, zie je wat meertaligen met elkaar gemeen hebben en krijg je vanzelf meer begrip en waardering voor de keuzes die ze maken. Voor meertaligen bieden de taalportretten een gevoel van herkenning; ze zijn niet de enige met dit soort ervaringen, keuzes en vragen.

Talen thuis

“Natuurlijk leer ik mijn dochter Deens. Deens is toch mijn moedertaal! En daarbij heeft ze het nodig om met haar familie te spreken. Ik ken mensen die niet tweetalig opgevoed zijn terwijl hun ouders wel meerdere talen spraken. Die vinden dat nu heel erg jammer, had ik het maar op jonge leeftijd geleerd zeggen ze dan.” (Sarah)

Sarah twijfelde niet welke taal ze moest kiezen om haar dochter mee te geven, maar sommige andere ouders

Meg en haar man geven hun dochter Mandarijn en Grieks mee, Nederlands volgt straks op de crèche

Kiet: "Ik praat graag over mijn moedertaal"

De opdrachtgever

Nadia Eversteijn, eindredacteur meertalig.nl

Waarom is meertalig.nl geïnteresseerd in taalportretten?

Van het nut van een wereldtaal als het Engels of Mandarijn Chinees is iedereen wel doordrongen. Maar meertaligheid heeft zo veel meer gezichten. Veel mensen die in Nederland wonen hebben echt niet elke dag Engels nodig, terwijl het Hindi, Zuid-Afrikaans of Hongaars wel een essentiële rol in hun dagelijks leven speelt. En al die mensen hebben continu te maken met de vele voordelen maar ook uitdagingen die meertaligheid hen biedt. De taalportretten brengen de weerbarstige praktijk van meertaligheid in al zijn di-

versiteit in beeld. Niet alleen in figuurlijke zin maar ook heel letterlijk.

Zou de rubriek "Taal van de maand" mogelijk zijn zonder de bijdragen van studenten?

Nee, dat zou volstrekt ondenkbaar zijn. De studenten hebben zelf hun respondenten gezocht. Vervolgens zijn de interviews met heel veel tijd, aandacht en toewijding bedacht, gehouden en uitgewerkt. Ga daar als redacteur zelf maar eens aan staan...

Hoe heeft u de samenwerking ervaren?

Die heeft me heel veel positieve energie gegeven. Tijdens het jaarlijkse DRONGO-festival kwamen studenten van de RUG ook interviews ter plaatse houden in de Openbare Bibliotheek van Amsterdam. Hun stand was toen versierd met vlaggetjes die symbool stonden voor elke taal waarover ze reeds iemand hadden geïnterviewd. Van zoveel enthousiasme kun je toch alleen maar heel blij worden?

Wat vond u het leukst?

Moet ik echt kiezen? Het zijn vaak kleine dingetjes in de interviews die me raken. Zo publiceerde ik in januari 2015 een interview met een student uit Duitsland, een boom van een kerel zo te zien op de foto. Die vertelt dan dat hij Sehnsucht en Eichhörnchen zulke mooie woorden vindt in zijn moedertaal. Het zijn dat soort details dat me vertedert; het doet je begrijpen waarom mensen er goed aan doen van generatie op generatie hun moedertaal over te dragen.

Als Nederlander moet je er toch ook niet aan denken om je kind geen 'Slaap kindje slaap' te leren, of een woord als knuffel of frietjes?

Komt er een vervolg?

Ja! Tot mijn blijdschap gaan ook het komende semester weer studenten met de opdracht 'Maak een taalportret' aan de slag. Dus de komende jaren kunnen onze website-bezoekers nog wel van deze rubriek blijven genieten.

doen dat wel. Heeft het kind iets aan de taal voor de toekomst en kan ik wel zorgen voor voldoende aanbod? Dat zijn logische vragen die ouders zichzelf stellen. Bovendien krijgen ze nog wel eens te maken met misverstanden en verkeerde adviezen van anderen. Dat maakt het niet altijd gemakkelijk. Daarom is het belangrijk dat er een website is als Meertalig.nl. Daarop vinden meertalige ouders betrouwbare

informatie en leuke tips om de talen te stimuleren.

Kortom, in Nederland is een rijkdom aan talen en verhalen te vinden. Natuurlijk willen we ook allemaal Nederlands spreken, daar is geen discussie over. Maar het is belangrijk om ook aandacht en respect te hebben voor al die andere talen. Zoals de Vietnamese Kiet zei: "Ik wil van iemand horen: ik hou van jouw taal." "Taal van de maand"

maakt dat mogelijk door de verschillende talen een gezicht te geven. Hoe meer portretten je leest, hoe meer je andere talen en sprekers gaat waarderen. Hopelijk leidt dat ook tot gesprekken over taal met uw meertalige burens, collega's, vrienden. Wie weet komt u uiteindelijk samen tot de conclusie: sommige verhalen zijn gewoon leuker in het Surinaams!

Studenten over dit project

Hilda Heyde, Annemarie Prins (beiden Ba Europese Talen en Culturen) en Lotte Wijbrands (Ba Nederlands)

De taalportretten zijn als opdracht ingebracht in het minor college Veel- en meertaligheid. Daaruit selecteerde de wetenschapswinkel de beste portretten voor "Taal van de maand". Daarna gingen drie enthousiaste studenten verder: Lotte, Annemarie en Hilda.

Ze werkten samen aan 14 nieuwe taalportretten. Als vrijwilligers reisden ze af naar het Drongo-festival, een festival voor meertaligheid in de Openbare Bibliotheek Amsterdam om meertaligen te interviewen en fotograferen. Daarna volgde de uitwerking van de tekst en feedback op elkaars teksten. Hilda presenteerde een poster over het project op de Interlandse wetenschapswinkeldagen van 7 november.

Waarom besloot je mee te doen aan dit project?

Hilda: De uitdaging om meer te doen met de kennis die we hebben opgedaan in college. Het college dat we volgden ging over veel- en meertaligheid. Om die fenomenen in Nederland verder te onderzoeken leek me erg interessant.

Lotte: Ik schrijf veel en graag. Het leek me een leuke manier om wat interviewervaring op te doen en ondertussen ook nog wat te weten te komen over verschillende talen.

Wat was er lastig en wat heb je geleerd?

Annemarie: Bij sommige gesprekken was het gelijk duidelijk dat er een bijzonder verhaal werd verteld. Taal is echt een rijkdom, en meertaligheid is iets dat ervoor zorgt dat een levensverhaal je bijblijft. Verhalen over wat mensen hebben meegemaakt en waar ze gewoond hebben bijvoor-

beeld. In sommige gesprekken merkte ik gelijk dat ik met een rijk verhaal te maken had. Andere gesprekken verliepen stroever. Dan was het een kwestie om meer door te vragen zodat er toch een goed verhaal over iemand geschreven kon worden. Dat is eigenlijk wat ik wilde, een eerbetoon aan iemand schrijven. Ik sprak bijvoorbeeld met een mevrouw uit Frankrijk bij wie alles als poëzie was. Dat schreef zich eigenlijk zelf.

Wat vond je het leukst?

Lotte: Sommige mensen waren enorm enthousiast over hun moedertaal. Stralend vertelden ze wat er allemaal zo mooi en bijzonder aan is. Daar kunnen Nederlanders nog wat van leren!

Hilda: Ik vond het heel erg leuk om bezig te zijn met mijn studie op een hele andere manier. Ook de presentatie van de resultaten via de poster was erg leuk. Die kritische blik van anderen om nog weer verder er over na te kunnen denken was erg mooi. Ik hoop ook dat ik in mijn feedback naar de anderen toe een kritische en opbouwende blik heb gegeven.

Zou je nog eens aan een wetenschapswinkelproject mee willen doen? Waar denk je dan aan?

Hilda: Ja, het is me erg goed bevallen! Ik vond het heel interessant en leuk om te doen. Ik heb nog geen idee over wat me leuk lijkt om te doen, maar ik sta zeker open voor een ander project!

Column

Een oude typemachine redde een taal

Door Saskia Visser

Ik ontmoet John Elliott en zijn neef Kevin op de Living Knowledge conferentie in Kopenhagen. Twee aardige, gedreven mannen uit Vancouver Island, het uiterste Westen van Canada. John begint zijn presentatie met het uitspreken van klanken die ik nog nooit eerder gehoord heb. Mijn oren spitsen zich, uitgedaagd door deze wonderlijke geluiden. John sluit af met: "This is what my language sounds like". Hij vervolgt zijn verhaal in het Engels, maar heeft met de eerste zinnen zijn taal een plaats gegeven in de ruimte. Dat is belangrijk voor hem. "De taal verbindt ons met de plek waar we zijn, met het land, met de verhalen en de geschiedenis van ons volk." Zijn volk is de Saanich, een First Nations volk, zoals ze dat in Canada noemen, de oorspronkelijke inwoners van Canada.

John vertelt over zijn taal, het SenĆoten dat bijna uitgestorven was. Er bleken namelijk nog maar 15 moedertaalsprekers te leven. Dat was het directe gevolg van een assimilatiepolitiek van de Canadese overheid vanaf ca. 1880. Het is een afschuwelijk verhaal, waarvan hij ons de meest gruwelijke details nog bespaart. Saanich kinderen werden bij hun ouders weggehaald en naar internaten gebracht. Daar mochten ze hun eigen taal niet meer spreken en hadden jarenlang geen contact meer met hun familie. Het motto was: "Kill the Indian inside the child". De kinderen moesten assimileren, worden zoals de rest. Een vergelijkbaar beleid bestond in de USA voor indianen, in Denemarken voor de Groenlandse Inuit en in Australië voor aboriginals. Het leverde overal gebroken families, vervreemding, verdriet en zelfs doden op. In 2008 maakt de Cana-

dese regering excuses voor deze afschuwelijke politiek. Het kwaad was natuurlijk allang geschied, maar de Saanich geven zich niet gewonnen.

John vertelt het verhaal van zijn vader Dave Elliott. "I used to think language is not important, but my father made me see it is. If we lose our language we lose who we really are." Vader Dave was door zijn moeder gespaard gebleven van het internaat en sprak SenĆoten. Maar op de school waar hij werkte, ontdekte hij dat de kinderen niets meer wisten van de taal en de cultuur van hun volk. "We moeten de taal op gaan schrijven om hem te bewaren en gemakkelijker door te kunnen geven", bedacht hij. Maar dat bleek nog niet zo gemakkelijk. Dave was lang bezig met wetenschappers, maar het internationale fonetisch alfabet (een systeem dat gebruikt kan worden om gesproken taalklanken eenduidig vast te leggen) bleek niet bruikbaar. De klanken waren te afwijkend, de woorden werden te lang en onoverzichtelijk. Dave Elliott kocht daarom een oude typemachine voor 30 dollar. Veel geld voor een gezin dat net het hoofd boven water kan houden. Maar het moest. Op deze oude typemachine ontwierp hij een eigen alfabet. Simpelweg door letters en tekens over elkaar heen te typen. Een belangrijke stap voor de toekomst van de taal.

Zoon John nam het stokje van zijn vader over. Hij zette het werk voort op de plaatselijke school, waar kinderen inmiddels ook les krijgen in de eigen taal en cultuur. Hij loodste het alfabet van zijn vader de 21e eeuw in en kreeg het geaccepteerd als unicode. "Nu kunnen we in onze eigen taal mailen, sms'en, websites bouwen. De taal kan gebruikt worden door een nieuwe generatie. Er zijn al 10 leraren opgeleid om mijn werk voort te zetten." Onder die nieuwe Saanich generatie is zijn neef Kevin, een dichter. Sinds kort probeert hij ook te dichten in SenĆoten, en zo leeft de taal voort.

Deze tekst (in aangepaste versie) verscheen eerder als blog van de maand op meertalig.nl

Even voorstellen Sanne Raap

Het Kenniscentrum Filosofie (KCF) is de jongste loot aan de Wetenschapswinkelboom van de Rijksuniversiteit Groningen. Sinds november 2014 houd ik mij als coördinator samen met Marc Pauly bezig met het communiceren en stimuleren van de toepassing van filosofische kennis. Het KCF bemiddelt, anders dan veel wetenschapswinkels, ook tussen opdrachtgevers en staf. Veel docenten en hoogleeraren bezitten expertise die zeer nuttig is voor rechters, musea, woningbouwcorporaties, ambtenaren en beleidsmakers, om maar enkele opdrachtgevers te noemen. Ik vind het erg belangrijk om hier aandacht aan te besteden, zodat ook andere potentiële opdrachtgevers de weg naar

het KCF weten te vinden. Als alumnus Wijsbegeerte vind ik het fantastisch om op deze manier de praktische kant van de Filosofie te laten zien. Ik durf zelfs te zeggen dat op terreinen waar sprake is van maatschappelijke verandering, denk aan democratische procedures of het zorgbestel, de stem van een filosoof aan tafel onontbeerlijk is.

Een kans voor gekke vragen

Studentenprojecten bij Technische Bedrijfskunde

In de Bèta Wetenschapswinkel werken we met een stroomschema om zicht te kunnen houden op de voortgang van de projecten. Dat gaat heel simpel: ieder project krijgt een post-itje op een flipover en doorloopt de kolommen van het proces, van 'idee' tot 'afronding'. Twee keer per jaar verhuist een stapeltje van 'werving' naar 'start': de integratieprojecten bij Technische Bedrijfskunde.

Door Karin Ree

Waarom zijn deze projecten bijzonder? Voor de studenten, aan het eind van hun bacheloropleiding, is de uitdaging dat ze zelfstandig een project uitvoeren voor een maatschappelijke of industriële vraagsteller. Ze moeten alle aspecten van hun professe laten zien in hun ontwerp.

Voor de Wetenschapswinkel zijn deze projecten enerverend omdat bijna alles kan. Technologie, logistiek, ICT... de studenten zijn veelzijdig of ze zijn bezig om dat te worden en geen vraag is te gek. Een paar voorbeelden uit 2014.

Waar blijft je haar?

Bij de kapper kun je lang haar verkopen voor pruiken, maar de rest verdwijnt in de vuilniszak. Dat is ca. 2.700 ton per jaar. Jammer, vond de Groene Kapper en vroeg de Wetenschapswinkel om uit te zoeken hoe haar kan worden hergebruikt. Toevallig was er net een vies verhaal op televisie over het gebruik van haar uit China in brood, dus we waren wel nieuwsgierig. TBK-studente Claartje Jorna ging aan de slag.

Vooropgesteld: dat verhaal uit China is niet zo vies als het lijkt. Het aminozuur cysteïne uit haar van mens en dier wordt toegepast als broodverbeteraar. Dat gebeurt in Nederland ook, met die

beperking dat het gebruik van mensenhaar verboden is. De consumptie van menselijke producten zou tot overdracht van ziektes kunnen leiden. Het cysteïne is echter identiek aan dat uit dierenhaar of veren.

Op zoek naar niet-eetbare opties kwam Claartje allerlei initiatieven tegen. Kunstenaars zijn creatief met haar: sieraden, kleding, deurmaten, stoelen, nestmateriaal voor vogels... Vele opties, maar allemaal wat te kleinschalig om landelijke inzameling van haar haalbaar te maken. Twee opties lenen zich echter wel voor grote schaal: haar is een prima bron van stikstof in compost, en haar is een goed adsorptiemiddel voor (afval)olie. Bij de grote olieramp in de Golf van Mexico in 2010 hebben vrijwilligers op grote schaal haar en oude panty's ingezameld om "booms" (rollen) te maken om de troep op te ruimen. Tot commerciële verwerking van afvalhaar heeft dat echter niet geleid. Er is meer onderzoek nodig naar de efficiëntie van de booms en de verwerkbaarheid na gebruik om te beoordelen of dit zinnig zou zijn.

In haar gesprekken met afvalverwerkers in Nederland vond Claartje nog weinig animo voor gescheiden inzameling van haar en ze betwijfelt of het rendabel kan zijn. De Groene Kapper is erg blij met het rapport, waarmee hij zijn actie doelgericht en onderbouwd kan voortzetten.

Energie aan je schoen

Militairen op missie hebben veel elektronische apparatuur bij zich. Tijdens voettochten sjuwen soldaten zich dus een bult: het gewicht van de batterijen

alleen al kan oplopen tot 10 kilo. Zijn er mogelijkheden om onderweg energie op te wekken, bijvoorbeeld uit zonlicht of uit de eigen beweging van de soldaat, en op te slaan in een herlaadbare batterij? Elke kilo minder is meegenomen, maar er zijn natuurlijk wel eisen aan comfort en camouflage. Ook bestendigheid tegen ruwe omstandigheden en betrouwbaarheid zijn belangrijk.

Met deze vraag uit het leger ging TBK-student Timothy Post aan de slag.

Energie oogsten uit het lopen zelf is een optie. In de literatuur zijn prototypes te vinden van schoenen die mechanisch of via piëzo-materialen in de zool een batterij kunnen opladen (Piëzo-materialen oogsten energie uit vervorming van kristalstructuren onder variërende druk). De oogst is echter nog heel klein en bij sommige ontwerpen is gewicht

en comfort nog een probleem, dus deze opties vergen verdere ontwikkeling. Ook de rugzak kan een bron van energie zijn via zonnecellen en/of thermo-elektrische generatoren.

Met gegevens over de batterij-behoefte van soldaten op een missie heeft Timothy beoordeeld welke opties zinvol zijn. Welke combinatie van systemen levert voldoende om batterijen binnen een dagmars volledig te kunnen herladen en wat betekent dat voor het bespaarde gewicht? Zon biedt de meeste kans onder de huidige technieken. Een combinatie van een opvouwbaar zonnepaneel en thermo in de rugzak kan 25 tot 30% gewichtsbesparing opleveren bij een dagmars van 4 tot 5 uur in de zon. Dat is al wat, maar ideaal is het

niet. Er is nog veel ontwikkelwerk te verzetten.

Andere voorbeelden van projecten door studenten Technische Bedrijfskunde zijn te vinden in de posterbijlage. Elmar Teeuwen maakte een energieplan voor het Oude RKZ in Groningen. Jefta Mulder gaf een aanzet voor een detectiesysteem voor organismen in ballastwater, die in 2015 verder wordt uitgewerkt door Wouter van de Beek. Maarten de Jong

ging op zoek naar alternatieve materialen voor vispluis, dat vissers gebruiken ter bescherming van hun netten en dat grotendeels in de Plastic Soup belandt. Een veelheid van aansprekende vragen, leerzaam voor de studenten en de vraagstellers door hun combinatie van praktische techniek en maatschappelijke randvoorwaarden en belang. We hopen nog veel mooie gekke vragen op deze manier te kunnen uitzetten.

Maarten de Jong

Column

Goodbye PERARES, hello Engage!

Wetenschapswinkels in Europa

Je project presenteren in het Europees Parlement, de dag voor de hoorzitting met de nieuwe Eurocommissaris voor Onderzoek, Carlos Moedas. Die eer viel mij afgelopen september te beurt. Met de Belgische senator Petra de Sutter zat ik een panel voor waarin werd gediscussieerd over het betrekken van maatschappelijke organisaties bij het opstellen van onderzoeksagenda's.

Door Henk Mulder

Met toch wel enige trots kon ik de enorme output presenteren van het PERARES-project dat ik de afgelopen 4½ jaar mocht coördineren. Met de Europese subsidie van 2,7 miljoen konden tien nieuwe wetenschapswinkels in Europa worden opgericht, die inmiddels een behoorlijke hoeveelheid projecten hebben uitgevoerd voor organisaties in hun regio. Daarnaast is geëxperimenteerd met een online platform om in dialoog onderzoeksvragen te formuleren en hebben maatschappelijke organisaties samen met universiteiten onderzoek verricht op een aantal sociaalwetenschappelijke gebieden. Het project heeft ook nuttige handleidingen opgeleverd: Hoe bed je wetenschapswinkels in

het onderwijs in? Hoe evalueer je projecten? Hoe kunnen onderzoeksfinanciers dit type gezamenlijk onderzoek steunen? En natuurlijk zijn er twee grote internationale conferenties georganiseerd voor het Living Knowledge netwerk in 2012 in Bonn en 2014 in Kopenhagen (zie elders in dit jaarbericht). De boodschap was duidelijk: de Europese subsidies werken echt om de wetenschap en de burger dichter bij elkaar te brengen. Het is aan het Europees Parlement om de Europese Commissie op dit punt scherp te houden.

Behalve het einde van PERARES was 2014 ook het begin van het project Engage2020, waarin ik namens de Groningse Wetenschapswinkels deelneem. Onder leiding van de Danish Board of Technology wordt een overzicht gemaakt van allerlei processen waarmee burgers en hun organisaties betrokken kunnen worden in onderzoek en innovatie. Tegenwoordig moeten onderzoekers vaak aangeven hoe ze deze 'engagement' gaan vormgeven in hun onderzoek. Engage2020 hoopt hen te inspireren en biedt daarnaast ook een waardevol overzicht aan degenen die het subsidiegeld voor onderzoek verdelen.

Alle resultaten van het PERARES project zijn hier te vinden:

<http://goo.gl/F1f11r>

Meer over Engage2020 kunt u hier lezen:

<http://engage2020.eu>

Wetenschap, daar heb je wat aan!

Op 6 en 7 november 2014 stroomt Groningen vol met wetenschapswinkeliers, medewerkers van non-profit organisaties, studenten, et cetera: het is weer tijd voor de Interlandse Wetenschapswinkeldagen! Twee dagen vol met inspirerende workshops, PEP-talks, posterpresentaties, lekkere hapjes, en niet te vergeten: de uitreiking van de Interlandse Wetenschapswinkelprijs.

Door Karen de Bot

Doe-donderdag

Onderhandelen, storytelling en impact creëren. Op de donderdag staan deze drie workshops centraal. De focus ligt hierbij op het zelf doen. Niet alleen maar luisteren, maar nadenken en sparren met collega's over situaties waar je zelf mee te maken hebt. Een geslaagde middag: op het ideeënbord dat in de zaal staat, komen na afloop kretten te staan als "ZOEN-en! Leuke methode!" en "eindelijk is het kwartje écht gevallen. Participatief onderzoek: ik ga het doen!"

Na de workshops is het tijd voor Bob Verschoor. Hij begon met een project bij de Wetenschapswinkel Taal, Cultuur en Communicatie over de Groningse illustrator Cornelis Jetses. En wat voor project: naast de scriptie kwam er ook een boek en een tentoonstelling in het Noordelijk Scheepvaartmuseum. Onder het motto 'projecten in de samenleving' gaan alle geïnteresseerden onder begeleiding van Bob naar het Scheepvaartmuseum om de tentoonstelling te bekijken.

Luister-vrijdag

Waar op donderdag de nadruk ligt op zelf doen, wordt er op vrijdag vooral geluisterd. Rector Magnificus Elmer Sterken opent de dag en benadrukt meteen

het belang van wetenschapswinkels. Want het zijn niet de hoorcolleges en ingewikkelde theorieën die blijven hangen, zo stelt Sterken, maar het praktische werk aan een maatschappelijk probleem. Want wat je bestudeert met je voeten in de modder onthoud je beter dan wat je bestudeert met een kladblok in een collegezaal! Ook oud-burgemeester Jacques Wallage benadrukt in zijn verhaal het belang van de wetenschapswinkels. Tot slot wordt Ton Schoot Uiterkamp geïnterviewd door dagvoorzitter Cunera van Selm. Hij stond aan de wieg van het project 400 dagen voor 400 vragen. Elders in het jaarbericht staat meer informatie over dit project.

PEP-talks

PEP staat voor Purpose, Entertainment and Participation en is onze eigen variant van TED talks. Een kort inspirerend verhaal dat het publiek aan het denken zet. En in dit geval ook uitnodigt tot discussie. Tijdens de Interlandse Dagen zijn er drie thema's: Een blik op de toekomst, een blikdoor andermans ogen en een blik op de wetenschap. Christiaan Zuidema spreekt over de toekomst

op het gebied van duurzame energie. Nederland haalt bij lange na niet haar eigen doelstellingen. Waarom kunnen ze het in Denemarken wel en wij niet? Leontien Kompier, burgemeester van de gemeente Vlagtwedde, neemt ons mee op reis naar Kongo en vertelt wat bestuurders van elkaar en van de mensen om hen heen kunnen leren. Filosoof Hans Harbers stelt het publiek ten slotte voor een keus: waarheid of democratie? Daarna schetst hij de consequenties van onze keuze. Vinden we wetenschappelijke kennis meer waard dan andere kennis? God is dood, leve de wetenschap?!

Op jacht naar de prijs

Dan is het moment daar. Camera's flitsen en er wordt druk getwitterd terwijl dagvoorzitter Cunera van Selm de genomineerden voor de prijs één voor één naar voren roept. Alle vier worden ze geïnterviewd over hun project. Dan stapt juryvoorzitter Jacques Wallage naar voren. Hij reikt de derde prijs uit (ex aequo) en vervolgens de tweede prijs. Dan wordt duidelijk wie er wint: Sanny Kappen van de Groningse Weten-

schapswinkel Geneeskunde & Volksgezondheid gaat er vandoor met de prijs, een geldbedrag en eeuwige roem. Haar project Mantelzorgers, Mindfulness en Kwaliteit van leven wordt geroemd om de 'knallende impact, waar alle betrokkenen uitermate blij mee zijn, en die de last van de vele mantelzorgers in Nederland wat dragelijker gaat maken'. De Interlandse dagen zijn volgens alle deelnemers een groot succes en ook de stad heeft indruk gemaakt. Ook de afsluitende lunch wordt gewaardeerd, of zoals het Expertisecentrum Wetenschapscommunicatie Brussel twittert: 'We zijn in Nederland denk ik :-D #broodjekroket.'

Waarom is een paard niet zindelijk? en 399 andere vragen aan de RUG

Door Saskia Visser

Vragen stellen is de kern van de wetenschap. In de aanloop naar haar 400e verjaardag (2014) riep de Rijksuniversiteit Groningen daarom het publiek op om al hun vragen in te sturen. En dat werd massaal gedaan. Ruim 400 vragen kwamen binnen bij het lustrumbureau. Tijdens het lustrum werden al deze vragen beantwoord: via publieksevenementen, lezingen en debatten, via de radio en de krant, via persoonlijke antwoorden en door nieuw onderzoek op te starten. Zo werd het publiek er actief bij betrokken. De wetenschapswinkels werkten in dit project samen met de RUG-steunpunten in de selectiecommissie onder leiding van Ton Schoot Uiterkamp. Samen zorgden we ervoor dat elke vraag een passend antwoord kreeg.

In het boekje 'Waarom is een paard niet zindelijk? En 399 andere vragen aan de RUG' leest u hoe dat ging en wat we daarvan kunnen leren. Wat vragen kinderen en waarom? Hoe kijken wij met zijn allen naar de toekomst? Hoe

is het voor wetenschappers om rechtstreeks geconfronteerd te worden met nieuwsgierige, kritische of ingewikkelde vragen? Drie studenten deden onderzoek naar de vragen en antwoorden en presenteren in "Waarom is een paard niet zindelijk?" hun bevindingen. En natuurlijk vindt u ook tal van vragen waar we allemaal wel een antwoord op zouden willen krijgen...

- *Waarom is een vega-burger duurder dan een hamburger?*
- *In welke taal denken doven?*
- *Kan een sporter zijn herstellend vermogen verbeteren?*
- *Wie is de architect van de Martinitorren?*

En vooruit dan, ook de antwoorden. Het boekje is te downloaden op: [http://www.rug.nl/science-and-society/science-shops/waarom-is-een-](http://www.rug.nl/science-and-society/science-shops/waarom-is-een-paard-niet-zindelijk)

[paard-niet-zindelijk](#) of voor €15 te bestellen bij de Wetenschapswinkel Taal, Cultuur en Communicatie: tawi@rug.nl.

Green Office

Studenten aan het werk voor duurzaamheid

In de herfst van 2014 zijn vier studenten, een medewerker en een groep vrijwilligers begonnen met het werken aan een duurzamere universiteit: Green Office zag het licht.

Door Yanike Sophie en Karen de Bot

De Green Office richt zich op studenten en medewerkers van de universiteit en is een platform om duurzaamheidsinitiatieven, -ideeën en mensen aan elkaar te koppelen en daardoor te versterken. Tevens is de Green Office de centrale afdeling binnen de universiteit waar studenten en medewerkers met vragen over duurzaamheid terecht kunnen.

Het idee om een belangrijk thema als duurzaamheid door studenten te laten beheren is begonnen bij Maastricht University. Studenten wilden hier zelf een duurzame universiteit creëren; dit stond niet hoog genoeg op de agenda van andere medewerkers. Na Maastricht kwamen er ook Green Offices in Utrecht en Wageningen en afgelopen oktober 2014 uiteindelijk ook bij de RUG. Hoewel duurzaamheid bij de RUG wel op de agenda staat, zorgt de Green Office ervoor dat er aan meer onderwerpen aandacht wordt besteed.

Er zijn bepaalde thema's om te verduurzamen waar de Green Office zich op richt: onderwijs, onderzoek, bedrijfsvoering en de (directe) community. Er gebeurt binnen de RUG al van alles op

het gebied van duurzaamheid (denk aan water- en energiebesparing, afval vermindering etc.). De Green Office probeert deze informatie inzichtelijk te maken, door bijvoorbeeld rondleidingen te organiseren en nieuwsberichten te publiceren.

Verder hoort de universiteit als kennisinstituut, en dus ook de studenten en medewerkers, een voorbeeldrol te vervullen in de transitie naar een duurzamere samenleving. Door middel van bewustwording en gedragsverandering bij de studenten en medewerkers hoopt de Green Office deze rol van de universiteit te stimuleren. Zo waren tijdens de 'Nacht van de Nacht', een landelijk initiatief van verschillende natuur- en milieufederaties, de lichten van ver-

schillende universiteitsgebouwen uit. Het Academiegebouw helemaal in het donker, een mooi statement tegen lichtvervuiling. Ook konden RUG-medewerkers in 2014 oud speelgoed inleveren bij de Green Office, die het weer naar de Voedselbank bracht. Naast het goede doel, is dit ook een mooi voorbeeld van recycling.

De kracht van de Green Office zit in alle verschillende projecten die uitgevoerd kunnen worden. Zo is er een kledingruilbeurs geweest om de wegwerpcultuur en mensenrechtenproblemen van kleding uit te lichten. Met meer dan 100 deelnemers was dit evenement een groot succes. Naast kleding ruilen, was er ook biologische soep, een drankje, een workshop kleding verstellen op de

Voorbeelden van Green Office-projecten 2014 - 2015

- *Opening op de dag van de duurzaamheid met workshops en netwerken in de Usva*
- *Filmavond Cowspiracy*
- *Lezing door Christian Zuidema over energie-transitie in het Infoversum*
- *Rondleiding afvalverwerkingsbedrijf Attero*
- *Strategietafel duurzaamheid, 30 maart in het Van Swinderenhuis*

- *Er loopt nu een pilot naar de haalbaarheid van een wekelijkse groentetas op Zernike;*
- *Een carpool-app voor studenten en medewerkers aan de RUG*
- *Een wedstrijd in samenwerking met studentenvereniging Vindicat voor het duurzaamste studentenhuus*
- *Lezingenreeks in het Infoversum*
- *Groene printknop: een klik op de knop*

- *voor printjes op duurzaam papier, kleineren marges en inktbesparing*
- *Symposium over duurzaam onderwijs*
- *Een multidisciplinaire duurzaamheidscurcus voor studenten en medewerkers*

Het kantoor van de Green Office zit bij de Arbo- Milieudienst aan de Visserstraat 49.
E: greenoffice@rug.nl T: 050 363 4884

naaimachine en live muziek. Dit event is samen georganiseerd met de Usva, duurzaamheidscommissie godgeleerdheid en DarpDecade. Ook binnen de RUG is er veel samenwerking: natuurlijk met de wetenschaps-

winkels, maar ook met de Universiteitsbibliotheek: met de verbouwing moeten die duurzame snackautomaat en water-tappunten er natuurlijk komen! En hopelijk ook de groene voorgevel. Verder is het Facilitair Bedrijf een goede partner:

het tegengaan van voedselverspilling, promoten van een biologische lunch en biologische kerstpakketten zijn maar een kleine greep uit RUG-onderwerpen waar de Green Office zich mee bezig houdt!

In de prijzen

Cirsten Zwaagstra wint Rachel Carsonprijs

Cirsten Zwaagstra heeft de Rachel Carsonprijs gewonnen voor de beste wetenschappelijke scriptie op milieugebied in 2014. Zij deed onderzoek naar verstening van tuinen in Groningen en de gevolgen voor de waterhuishouding en het klimaat in de stad. De jury roemde de diepgang en de toegankelijkheid van haar onderzoek. Het legt een brug tussen de mondiale klimaatproblematiek en de mogelijkheid voor mensen om daar in hun eigen tuin iets aan te doen.

Cirsten Zwaagstra studeerde Energie- en Milieukunde aan de Rijksuniversiteit Groningen en behaalde in oktober 2014 haar master diploma. De prijs is op 20 november 2014 uitgereikt door de Vereniging van Milieuprofessionals.

Sanny Kappen wint Interlandse Prijs

Sanny Kappen en haar begeleidster Jolanda Tuinstra van de Wetenschapswinkel Geneeskunde en Volksgezondheid van de RUG/UMCG hebben de Interlandse Wetenschapswinkelprijs gewonnen. De jury riep het project Mantelzorgers, Mindfulness en Kwaliteit van Leven uit tot de winnaar van de 4 genomineerden. Dat gebeurde tijdens de Interlandse Wetenschapswinkeldag op 7 november 2014. Kappen won naast de wisseltrofee ook 500 euro en behaalde in oktober haar master diploma Sociologie.

Juryrapport

Juryvoorzitter Jacques Wallage vertelde dat de jury zeer te spreken was over Kappens duidelijke methode en grote groep respondenten. Ook vonden ze het maatschappelijk belang van Kappens onderzoek uitermate groot door het groeiende aantal mantelzorgers in Nederland. "Het is fijn dat jij dan een zodanig goed onderzoek doet dat een zorgverzekeraar de stap durft te maken deze training in een aanvullend pakket te verzekeren. Dit is zeker mede een verdienste van de wetenschapswinkel die dit alles mogelijk heeft gemaakt en voor veel connecties en publiciteit heeft gezorgd. Een knallende impact, waar alle betrokkenen uitermate blij mee zijn, en die de last van de vele mantelzorgers in Nederland wat dragelijker gaat maken."

Bob Verschoor tweede bij Interlandse Prijs

Geschiedenisstudent Bob Verschoor eindigde bij de Interlandse Wetenschapswinkelprijzen als tweede. Verschoor bracht een boek uit over de jeugdherinneringen van de Groningse illustrator Cornelis Jetses (1873-1955).

De Cornelis Jetses Stichting vond in de nalatenschap van Jetses een handgeschreven boekje, waarin Jetses aan het eind van zijn leven liefdevol en met oog voor detail terugkijkt op zijn kindertijd in een arme arbeidersfamilie in de stad Groningen. De autobiografie is een interessante bron die een beeld geeft van het karige arbeidersbestaan en het leven van een arbeiderskind in Groningen in de laatste decennia van de negentiende eeuw. De herinneringen aan Jetses' jeugd in Groningen zijn nooit uitgegeven, maar daar heeft Verschoor verandering in gebracht. Naast het boek heeft hij ook een tentoonstelling over Cornelis Jetses georganiseerd in het Noordelijk Scheepvaartmuseum. Deze tentoonstelling liep van 4 oktober 2014 tot 1 februari 2015.

1ste prijs Green Mind Award: How green is my wall?

Duurzaamheid heb je zelf in de hand. Het moet van onderop komen. De Green Mind Award is een oproep aan studenten en medewerkers voor goede, groene plannen voor de universiteit. Dat past natuurlijk prima bij de wetenschapswinkels.

Creatieve studenten van het Honours College maken plannen in het Leadership Lab van de Bètawinkel (samen met Milieukunde). En met succes: de eerste prijs voor het plan "De Universiteitsbibliotheek 2020: zichtbaar groen!"

Met een geniaal-groene geveltuin wordt de Universiteitsbibliotheek aan de Broerstraat een symbool voor de duurzaamheid van de RUG en een doorbraak voor groen in het versteende stadshart. Het plan van Lisette Stevens, Menno Stellingwerff en Malenthe Teunis spreekt iedereen aan; we kunnen niet wachten tot de tuin hangt!

Een jaar in beeld

Een zomer in Tanzania

De Nederlandse non-profit ontwikkelorganisatie Florentina Foundation heeft in Kolifa Village (Tanzania) het Elizabeth Center ontwikkeld, een kleuter- en basisschool met verwante zakelijke faciliteiten. In juli 2014 was dit dorp het reisdoel voor twee studenten van de Faculteit voor Economie en Bedrijfskunde (FEB). Een zomer lang stage in Tanzania!

Door Elise Kamphuis

Tijdens het project stond de volgende vraag centraal: Wat is de economische impact van het centrum op de lokale omgeving en in hoeverre kan het centrum in de toekomst financieel zelfstandig voortbestaan? Een vraag die niet alleen relevant is voor theorieën met betrekking tot lokale economische ontwikkelingsprocessen, maar ook voor ontwikkelingshulp in bredere zin. Het algemene doel is om dit soort hulp en projecten zo effectief mogelijk te ma-

ken. Een vraag die bij de wetenschapswinkel vaker gesteld en onderzocht mag worden.

Het wetenschapswinkelproject is een internationale samenwerking met de Universiteit van Newcastle onder begeleiding van Dr. Bartjan Pennink van de Faculteit Economie en Bedrijfskunde, RUG. Bijzonder is dat het project is uitgevoerd door een internationaal team. Vier studenten uit Nederland, Engeland, China en Duitsland gingen samen aan de slag.

Vier vragen aan de RUG-studenten

Lauritz Elmshäuser en Maureen Wouters

Hoe hebben jullie het wetenschapswinkelproject ervaren?

Meewerken aan het project was een geweldige ervaring. Het was heel inspirerend om samen met de vriendelijke mensen van de school te werken, en met de vrolijke kinderen die in het dorpje woonden.

Wat heb je geleerd en wat was er lastig?

We vonden het een unieke kans omdat we onze kennis konden inzetten voor een echt maatschappelijk vraagstuk. Tegelijkertijd konden we onze eigen competenties ontwikkelen. Door dit project hebben we de verschillen en nuances tussen verschillende culturen geleerd te waarderen. Ook hebben we een heleboel nieuwe mensen ontmoet en veel ervaring opgedaan op het gebied van consultancy. Omdat er niet veel in de omgeving te doen was, hebben we veel tijd samen doorgebracht. Ook was het internet en de elektriciteit niet altijd even goed, dus was het fijn dat we elkaar hadden.

Wat vond je het leukst?

Het was heel leuk om deze ervaring te delen met twee studenten van een andere universiteit. Omdat we andere achtergronden hadden, zowel qua onderwijs als cultuur, konden we veel van elkaar leren.

Het was interessant om te zien dat iedereen andere ideeën, visies en ambities had.

Wat doe je nu?

Maureen Wouters heeft haar Bachelor Economie afgerond

en loopt nu stage bij Ernst&Young in Amsterdam. Lauritz Elmshäuser is inmiddels verhuisd naar Zwitserland om daar te beginnen met de Community of European Management Schools Master (CEMS Master). Onlangs heeft hij zijn Bachelor International Business aan de RUG gehaald. Hij was naast deze studie ook student bij het Honours College.

Vier vragen voor de opdrachtgever

Rob Boogaard van de Florentina Foundation

Hoe heeft u het wetenschapswinkelproject ervaren?

Wij zijn er zeer content mee. Het onderzoek geeft een aanzet tot verder onderzoek om het project te professionaliseren en te structureren. Wij zijn ook erg tevreden over de begeleiding vanuit de universiteit.

Wat heeft de organisatie aan dit onderzoek?

Het is een zeer uitvoerig onderzoek wat de legitimiteit van het project waarborgt.

Was er belangstelling van anderen binnen of buiten de organisatie?

Het onderzoek geeft ons ook mogelijkheden om bij institutionele donoren aan te bellen.

Komt er nog een volgende keer?

Ja, in de zomer van 2015 komt er een vervolgproject waarbij wij dezelfde formule gaan hanteren.

Kopenhagen: Samen problemen meppen

De groene hoofdstad van Europa, Kopenhagen, was begin april 2014 dé plek voor het 6e internationale Living Knowledge congres met als thema “An innovative civil society: Impact through co-creation and participation”. Kopenhagen leeft en bruist van de nieuwe initiatieven zoals Copenhagen food community; floating city community en bicycle innovation lab.

Door Karin de Boer

Co-creatie, innovatie, participatie, aan hippe termen geen gebrek. Genoeg om als bèta aardig van slag te raken. Hoe kan ik dit congres-thema begrijpen, laat staan toepassen in mijn eigen werk? Gelukkig is Living Knowledge bekend met dit soort angsten: daarvoor hebben ze de Summerschool. Die is speciaal voor mensen zoals ik, met weinig ervaring met Wetenschapswinkels, NGO Science Shops, Community –University Research Alliances of Community-Based Research Offices. Bij de kennismakingsronde valt gelijk al op hoe divers de praktijk van “wetenschapswinkeliers” is. Toch hebben we een gezamenlijk doel: het opzetten van maatschappijgericht wetenschappelijk onderzoek in opdracht van (non-profit) organisaties.

Het is een bont gezelschap dat laat zien dat wetenschapswinkels overal ter wereld actief zijn. Nederland blijkt bijzonder. Hier heeft de wieg van de wetenschapswinkel gestaan en het

geldt tegenwoordig als één van de grote voorbeelden. Opmerkelijk omdat de laatste decennia in Nederland veel winkels zijn opgeheven of veranderd in career-, business- of valorisatiecentra. Op dit moment lijkt in Nederland het tij weer wat te keren en worden er weer wetenschapswinkels her/geopend met nieuwe namen zoals Kennislink of Kennisklik. Deze verandering is tekenend voor een verandering in de stijl van de winkels. Het is niet meer de pure ideologie uit de beginjaren die de winkel drijft: het gaat om de relatie tussen wetenschap en maatschappij.

Door het overzicht in de historie van wetenschapswinkels realiseer ik dat wij in Groningen een bijzondere constructie hebben. Veel medecursisten werken alleen, maar ik heb inspirerende collega's uit verschillende vakgebieden met een goed lopend wetenschapswinkeloverleg; dat is een luxe voor een beginner.

In de 2-daagse Summerschool heb ik veel geleerd. Niet alleen over de historische achtergrond en theoretische

grondbeginselen van een wetenschapswinkel, maar ook hoe een wetenschapswinkel wordt opgezet, functioneert, strategieën bepaalt, netwerken opzet, en over stakeholders zoals civil society organisations. Daaruit volgt mijn werk als wetenschapswinkelier: “select and ask; map the problem; find a student”.

De Summerschool is een mooi opstapje om door te gaan naar het aansluitende Living Knowledge congres (277 mensen). In de loop van de jaren krijgt Living Knowledge steeds meer aanhang en impact, ook op het niveau van de Europese Unie. In één van de plenaire sessies hebben we live verbinding met Brussel waar Chris Steenmans van de European Environmental Agency ons informeert hoe zij op politiek niveau het wetenschappelijk onderzoek probeert te verbeteren door de maatschappij hierbij te betrekken.

Na een flinke hoeveelheid plenaire sessies is het tijd voor actie, oftewel “and now to work”, de titel van de Groningse bijdrage aan de vele workshops en andere interactieve sessies. Saskia Visser heeft een prachtig recept gebrouwen voor brainstormen en het meppen van internationale projecten. We hebben verschillende tafelgroepen met elk een kookrecept waarbij de groepen van Informal Care en The value of Stories het meest succesvolst zijn. Helaas blijven de tafels Sustainable local energy, International exchange projects en Social innovation and cohesion wat onderbezet. Toch levert de workshop een mooi stel clouds (zie figuur) en een aantal bijzondere contacten.

Ik raak langzaam helemaal op stoom, vertrouwd, in de wolken, interactief met allerlei burgerinitiatieven. Voor mij is dit het eerste congres waar wetenschap en maatschappij echt hand

in hand gaan. Verfrissende en vernieuwende initiatieven komen uitgebreid aan bod. In verschillende sessies wordt helaas geconstateerd dat veel initiatieven moeilijk aansluiting vinden binnen de universiteit. Onder wetenschappers wordt een maatschappij-gelinkt project meestal pas opgepakt wanneer je iemand treft die daar de toegevoegde waarde van inziet, hetzij wetenschappelijk of educatief.

De meest bijzondere sessie waar ik kom

is het World Cafe van Grassroots innovations, over de bloeiende wereld van innovatieve workshopruimtes waarin mensen vrij toegang hebben tot gereedschappen en technieken. Hiermee mogen ze van alles ontwerpen en creëren in gezamenlijke projecten zoals Makerspaces. Een uiteenlopend gezelschap van Spacemakers, wetenschapswinkels, onderwijs en onderzoek discussieert over Grassroots digital fabrication in FabLabs, Hackerspaces en Maker-

spaces. De voornaamste boodschap uit deze discussie is dat het verstrekken van ruimte, gereedschappen, technische ondersteuning en kennis niet de enige voorwaarde is die een makerspace tot een succes maakt. Even belangrijk is de ontwikkeling van een cultuur, niet alleen binnen het initiatief maar ook tussen het initiatief en de rest van de wereld. Mooie voorbeelden van Grassroots innovations zijn Illutron Collaborative Interactive Art Studio in Kopenhagen, Copenhagen FabLab en STPLN Open House Makerspace in Malmö. Goed om te weten dat dit soort initiatieven ook in Groningen bestaan.

En?

Wat nou al die termen. Het belangrijkste aan het congres is interactie. Dompel je onder in een wereld waar je deels niets van begrijpt. Dat maakt niet uit, zolang je maar geïnteresseerd bent, meedoet en onderdeel uitmaakt van dit grotere netwerk/samenraapsel van organisaties. Die bevolgenheid en het meedenken maakt een project extra bijzonder. Het hoeft allemaal niet groot en op topniveau. Meer dan dat, vooral het succes van kleinschalige, lokale initiatieven, laat zien dat de kracht ligt in de interactie tussen de mensen, zowel binnen als buiten het initiatief.

Even voorstellen Elise Kamphuis

Ik ben werkzaam bij de faculteit Economie en Bedrijfskunde als medewerker externe relaties en stages. Het is niet meer dan logisch dat de wetenschapswinkel ook tot mijn portefeuille behoort. Wetenschapswinkelwerk draait immers om externe opdrachtgevers en studentenprojecten, stages. Ik ben nieuw, maar ook weer niet. Van 2000-2007 werkte ik ook bij de wetenschapswinkel Economie en Bedrijfskunde. Sinds 2007 houd ik mij bezig met arbeidsmarktvoorbereiding voor studenten. Wetenschapswinkelonderzoek is één van de

instrumenten voor studenten om zich voor te bereiden op de arbeidsmarkt. Nieuw is dat binnengekomen vragen kunnen worden uitgezet in het vak 'Business Research & Consultancy' of als stage onder de studenten. In het laatste geval wordt de opdracht niet door ons begeleid. Het accent ligt bij ons op regionale én internationale opdrachten. Afgelopen zomer deden studenten bijvoorbeeld een project in Tanzania (je vindt meer hierover elders in het jaarbericht). Tegelijkertijd kunnen lokale klanten profiteren van de internationalisering. Het inzetten van internationale studenten bij lokale vragen draagt bij aan de productiviteitsgroei en innovatiekracht van de Noord-Nederlandse economie. Zo kunnen buitenlandse studenten de basis vormen voor hoogwaardige internationale kennisnetwerken. Ik vind het dan ook belangrijk dat ook of juist bij regionale vragen zoveel mogelijk de internationale dimensie wordt betrokken.

Drop-out in de verslavingszorg

Wat zeggen ex-cliënten en behandelaars over de redenen van vroegtijdig stoppen met de behandeling?

Ongeveer 25% van de cliënten van Verslavingszorg Noord Nederland (VNN) komt tijdens een behandeltraject niet meer opdagen voor een afspraak. Vaak gebeurt dit zonder reden en heel vaak leidt het tot vroegtijdig stoppen met de behandeling, de zogenoemde drop-out. Drop-out heeft ongunstige gevolgen voor de cliënt en is kostbaar voor VNN. Om drop-out te voorkomen, zijn aanknopingspunten wenselijk vanuit zowel het perspectief van de ex-clieënten als van de professionals. Welke redenen geven zij aan? Eva van der Wal, student klinische psychologie, ging op zoek naar het antwoord op de vraag: **Waarom stoppen ambulante cliënten van VNN voortijdig met hun behandeling?**

Door Jolanda Tuinstra

Gedragsverandering bekeken vanuit het “Readiness to Change Framework”

De behandeling van de verslaving richt zich voor een belangrijk deel op gedragsverandering. Vanuit de literatuur weten we dat er nogal wat redenen zijn die gedragsverandering kunnen bemoeilijken en zelfs stoppen. Grofweg zijn die redenen te verdelen in drie groepen: (1) de persoon zelf, (2) de omgeving van de persoon en (3) specifieke gebeurtenissen. Deze driedeling is ook de kern van het “Readiness of Change Framework”, een theorie die in de psychologie vaak wordt toege-

past om gedragsverandering te bestuderen. Eva van der Wal gebruikte deze theorie in haar onderzoek naar vroegtijdig stoppen met de behandeling bij VNN. De vertaling van de theorie naar de praktijk leverde 12 stellingen op die ze heeft voorgelegd aan zowel ex-clieënten als professionals.

Ex-clieënten spreken...

Om een goed antwoord te kunnen geven op de onderzoeksvraag is bewust gekozen om zowel ex-clieënten en professionals te spreken. Het is interessant om vanuit beide perspectieven te horen wat redenen zijn waarom een behandeling is gestopt. Om de ex-clieënten telefonisch

te kunnen benaderen was vanuit het systeem van VNN een lijst gemaakt van 97 cliënten die voortijdig waren gestopt met de behandeling. Van die lijst wist Eva van der Wal na een aantal dagen bellen 24 mensen telefonisch te bereiken waarvan er uiteindelijk 7 mee wilden doen aan een telefonisch interview. Negen van de 10 professionals die ze heeft benaderd zijn ook telefonisch geïnterviewd.

Naast een aantal open vragen over drop-out zijn de stellingen voorgelegd. De ex-clieënten gaven per stelling aan in hoeverre die op hen van toepassing was, professionals gaven aan in hoeverre de stelling –meer algemeen- van toepassing is voor hun cliënten.

Andere zaken zijn belangrijker

Uit de resultaten komt naar voren dat er drie belangrijke redenen zijn om te stoppen met de behandeling: (1) Andere zaken in het leven zijn belangrijker, (2) Doelen in het leven zijn veranderd en (3) Verminderde motivatie. Alle drie redenen worden door zowel de ex-cliënten als de professionals genoemd. Daarnaast zijn er ook verschil-

len tussen ex-cliënten en professionals. Zo zoeken ex-cliënten de redenen om te stoppen voornamelijk bij zichzelf, terwijl professionals de redenen zowel in de cliënt zoeken als in de omgeving van de cliënt. Ook zien professionals redenen om te stoppen in de 'klik met de behandelaar' of 'het vertrouwen in VNN', terwijl ex-cliënten daar geen reden in zien om te stoppen.

De inzichten van het onderzoek van Eva van der Wal zijn zeer welkom ontvangen door VNN. Samen met behandelaren wordt de discussie nu gevoerd over de verschillen in perspectieven van de ex-cliënten en professionals. Interessante stof om verder over na te denken of daar mogelijkheden liggen om iets aan de drop-out te doen...

Vier vragen aan Eva van der Wal *Student klinische psychologie*

Hoe heb je het wetenschapswinkelproject ervaren?

Ik heb het project als erg leuk en leerzaam ervaren. Het onderwerp van het project sprak mij erg aan en drop-out is een probleem dat veel besproken wordt in de praktijk. Het vormde een uitdaging voor mij om de redenen voor drop-out beter in kaart te brengen.

Wat was er lastig en wat heb je geleerd?

Ik vond het lastig om proefpersonen te werven en hen daadwerkelijk mee te laten doen. In eerste instantie leek het allemaal redelijk makkelijk: wat mensen benaderen via VNN en als hiervan enkele mee wilden doen kon ik mijn data verzamelen. In de praktijk bleek het lastig om deelnemers telefonisch te bereiken en hen ook nog mee te laten doen aan het onderzoek. Ik heb hiervan geleerd dat dataverzameling erg veel tijd in beslag neemt vooral met deze doelgroep. Bij een eventueel volgend onderzoek wil ik hier echt meer ruimte voor nemen.

Wat vond je het leukst?

Ik vond het contact met de deelnemers het leukst. Door mid-

del van telefonische interviews verzamelde ik mijn data. Het afnemen van de interviews en het gesprek eromheen met de deelnemers was erg interessant om te doen. Daarnaast vond ik het erg leerzaam om eerst mijn theorie om te zetten in een interview. Dit was wel een

lastig onderdeel, maar zodra het was gelukt voelde het als een overwinning. Wat verder heel erg leuk was, is dat ik door mijn onderzoek ook mijn stage als klinisch psycholoog bij VNN heb gedaan. En op dit moment zijn stageplaatsen erg schaars...

Wat doe je nu?

Momenteel heb ik net mijn laatste cijfers terug voor mijn master en ben ik dus zo goed als afgestudeerd. Het is alleen nog wachten op de buluitreiking. Ik ben nu enkele dagen per week aan het werk op een werkervaringsplek bij VNN. Daarnaast werk ik in een Tbs-kliniek voor licht verstandelijk beperkte cliënten. Verder ga ik solliciteren voor een baan als basis-psycholoog.

Vijf vragen aan de opdrachtgever

(Margreet van der Meer, VNN, Kwaliteit & Innovatie Centrum)

Hoe heeft u het wetenschapswinkelproject ervaren?

Het project over drop-out was een leuk en zinvol project. Leuk, omdat we op een goede en prettige manier hebben samengewerkt met de wetenschapswinkel en met klinische psychologie van de RUG. We hadden allemaal de insteek om praktijk en theorie te verbinden met elkaar. Zinvol, omdat het onderzoek echt ingaat om een heel relevant probleem binnen VNN en resultaten naar voren heeft gebracht waar we iets mee kunnen.

Wat heeft de organisatie aan dit onderzoek?

Het onderzoek heeft de organisatie meer inzicht gegeven in de redenen voor drop-out van de behandeling. Vooral de resultaten waarbij er verschillen in inzichten naar voren komen tussen ex-cliënten en professionals zijn interessant om verder onder de loep te nemen. Daar kunnen we wat mee.

Was er belangstelling van anderen binnen of buiten de organisatie?

De belangstelling in de organisatie is groot voor dit thema. Medewerkers hebben dagelijks te maken met cliënten die niet op komen dagen. En het is mooi hier iets meer inzicht in te hebben.

Wat vond u het leukst?

De samenwerking tussen een praktijkinstelling, een student met een specifieke studierichting –psychologie– en de wetenschapswinkel. Door deze samenwerking zie ik echt een brug ontstaan tussen praktijk en wetenschap en praktijk. Dat gebeurde ook bij dit onderzoek.

Komt er nog een volgende keer?

Zeker! Er zijn al meerderde keren geweest en op dit moment werken we ook samen aan een ander project.

Coaching verbeteren in het middelbaar beroepsonderwijs

In het middelbaar beroepsonderwijs is in het afgelopen decennium een omslag gemaakt van eindtermenonderwijs naar competentiegericht beroepsonderwijs. Een docent krijgt in deze nieuwe vorm van onderwijs de taak om als coach de student te ondersteunen bij het ontwikkelen van diens talenten en loopbaan. Het ROC Landstede, een instelling voor middelbaar beroepsonderwijs in Zwolle en omstreken, had het idee dat deze coaching nog niet zo verliep als zij graag zouden zien. Masterstudente Jessica Smid ging namens de Wetenschapswinkel Onderwijs na in hoeverre mbo-studenten bij het ROC tevreden zijn over de coaching die zij krijgen, en vooral hoe dit mogelijk verbeterd kan worden.

Door Jessica Smid en Ralf Maslowski

Coaching van studenten

Het ROC Landstede besteedt veel aandacht aan de coaching en begeleiding van hun studenten. Een aantal jaren geleden is het innovatietraject Talentvol Ontwikkelen gestart, waarin geprobeerd is de begeleiding van studenten in te bedden in het hele leerwerktraject van de student. Het streven daarin is dat de student gedurende zijn leerwerkloopbaan zoveel mogelijk dezelfde coach houdt die de voortgang van de student bijhoudt en met de student bespreekt. Als vertrekpunt daarbij dient het beroepsbeeld en het loopbaanperspectief van de student. Op basis daar-

van wordt gezamenlijk het einddoel en de richting van het opleidingstraject bepaald.

De student wordt door de coach gestimuleerd om leerdoelen te formuleren en te reflecteren op zijn leerresultaten. Daarbij gaat het allereerst om de uitbreiding en verbetering van de persoonlijke en professionele competenties. Het doel is dat de student zich bewust wordt van wat hij zelf kan, verantwoordelijkheid neemt voor zijn eigen leerproces en een beeld ontwikkelt van zijn toekomstige loopbaan.

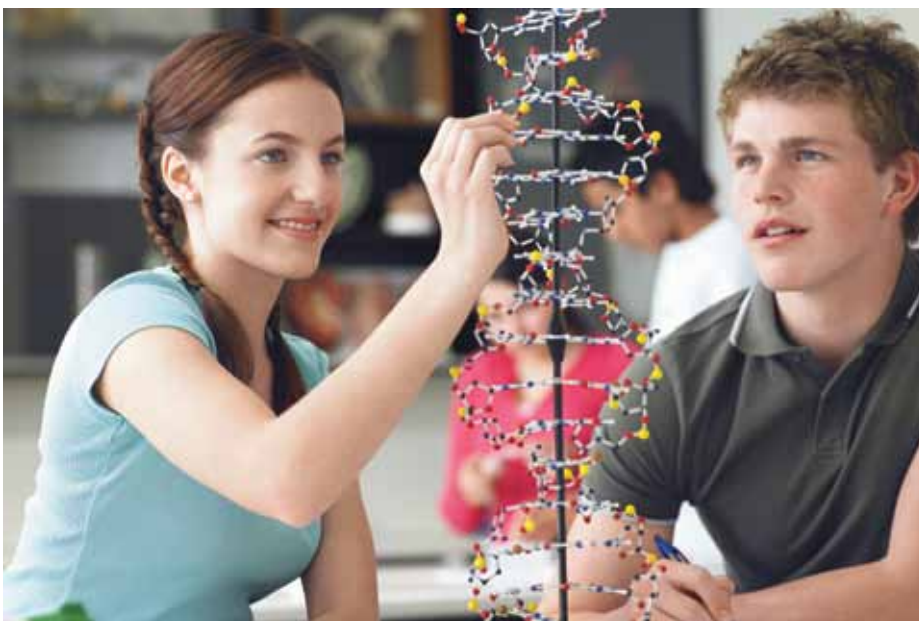
Jessica Smid is nagegaan in hoeverre de coaching naar tevredenheid verloopt, en hoe deze verder verbeterd zou kunnen worden.

Een goede coach

“Een goede coach kenmerkt zich door een behulpzame houding naar studenten toe. Naast die behulpzaamheid vinden studenten het vooral belangrijk dat de coach open staat voor vragen van studenten, hen advies en raad geeft bij vragen waar zij mee worstelen, en hen ook motiveert als ze het even niet meer zien zitten,” aldus Jessica. De coach speelt daarnaast ook een belangrijke rol bij de stages die studenten lopen. “Studenten komen tijdens de beroepspraktijkvorming regelmatig problemen tegen. Coaches kunnen daarbij een belangrijke rol spelen, door studenten te begeleiden bij het oplossen hiervan, of door hen advies te geven bij de keuzes die zij moeten maken. Maar coaches spelen ook een rol bij het op één lijn brengen van alle betrokkenen: de student, het leerbedrijf en de opleiding zelf.” Studenten geven aan dat een goede coach regelmatig contact heeft met het stageadres, en in de coachgesprekken ook goed doorvraagt naar hoe het op de stage gaat.

Verbeteringen in de coaching

Veel studenten zijn op hoofdlijnen wel tevreden over de coaching die zij krijgen. “Maar er was ook wel een aantal studenten dat vond dat het allemaal beter kon, en vooral ook beter moest.” Het belangrijkste verbeterpunt is dat studenten graag willen dat de coach meer

aandacht en meer tijd voor hen heeft. Korte, informele gesprekken, waarin de coach informeert hoe het gaat – buiten de formele coachbijeenkomsten om – worden door veel studenten gemist. “Dat klinkt misschien heel voor de hand liggend – en dat is het natuurlijk ook – maar in de praktijk schiet dat er toch vaak bij in. Daaronder ligt een meer persoonlijke manier van coachen, waarin je als coach op de hoogte bent van hoe het met een student gaat, en je niet voor elk coachgesprek in je papieren moet kijken wat je de vorige keer ook al weer besproken had.”

Een concreet verbeterpunt is de grootte van de coachgroepen. Binnen een aantal opleidingen zijn de groepen per coach dusdanig omvangrijk dat het voor een coach bijna niet mogelijk

is om vaker dan eens per periode een coachgesprek met een student te hebben. “Dat betekent natuurlijk wel dat je mensen moet vrijmaken om vaker zo’n gesprek te voeren, maar anderzijds is het zo cruciaal voor een goede coaching van je studenten dat daar wel prioriteit gelegd moet worden.” Daarnaast stelt Jessica ook een aantal andere concrete maatregelen voor om de coaching te verbeteren. “Een voorbeeld is het opstellen van een coachcontract. Studenten met zo’n coachcontract geven aan dat zij zich bewuster zijn van de leerdoelen in hun stage, en dat zij ook meer druk voelen om die leerdoelen te behalen.” Tegelijkertijd maken maar weinig coaches daadwerkelijk gebruik van de contracten. Bij één van de opleidingen is zelfs geen enkel contract door coaches met

studenten afgesloten. “Hetzelfde geldt voor de leermeter en de leerplanner – twee ‘tools’ die ingezet kunnen worden om het leerproces te structureren. Die worden maar mondjesmaat gebruikt in de coachgesprekken, terwijl ze door studenten als heel bruikbaar worden ervaren. Dat zijn concrete punten die door Landstede ook zijn opgepakt om de kwaliteit van de coaching naar een hoger plan te trekken.”

Wetenschapswinkels in de media

Verstening zet leefbaarheid in stad onder druk

Reformatoisch Dagblad, 9 december 2014

Video 'Mindfulness voor Mantelzorgers'

Online videomagazine Unifocus, 3 december 2014

Prijs voor studie versteende tuinen

Dagblad van het Noorden, 29 november 2014

Tegeltuin is belastend voor het milieu

De Volkskrant, 28 november 2014

De wetenschapswinkel, overblijfsel uit de bewogen jaren zeventig

De Gelderlander, 13 november 2014

Brabants Dagblad, 19 november 2014

Nieuwe gooi naar Interlandse Prijs

Dagblad van het Noorden, 29 oktober 2014

Humanitas wil 'uitziekhuis'

Dagblad van het Noorden, 16 oktober 2014

Goodbye Repositories, Hello Pure!

Pictogram, oktober 2014

Tentoonstelling 'Het Groningen van Cornelis Jetses' in Noordelijk Scheepvaartmuseum

Groninger Krant, 2 oktober 2014

Video 'Hoe "Aap noot mies" Cornelis Jetses wereldberoemd maakte'

OOG TV, 2 oktober 2014

Terug naar grootmoeders tijd

Dagblad van het Noorden, 27 september 2014

Het Groningen van Cornelis Jetses

Dagblad van het Noorden, 19 september 2014

Tekeningen Cornelis Jetses onmiskenbaar Gronings

RTV Noord, 13 september 2014

Video 'Groningen terug te zien in tekeningen van Ot en Sien'

RTV Noord, 13 september 2014

Waar blijft de regen met al die stenen?

NRC Handelsblad, 15 augustus 2014

Hitte en wateroverlast door betegelingsdrift in tuinen

Nederlands Dagblad, 21 juni 2014

"De schoolboekjes gingen leven!"

Nationaal Onderwijsmuseum, 5 juni 2014

Tegelterreur: de verharding van de particuliere tuin

Vrij Nederland, 26 april 2014

Video 'Jonge gasten, doof en horend'

Online videomagazine Unifocus, 22 april 2014

'Googlebare vragen halen het niet'

Dagblad van het Noorden (13 april 2014)

Leeuwarder Courant (4 mei 2014, uitgebreider artikel)

'Wat is de oorsprong van het woord borstrok?'

Radio - Saskia Visser

Radio Noord, april 2014

400 dagen voor 400 vragen

Leeuwarder Courant, 12 april 2014

Video 'Zwaarder door gebruik antipsychotica?'

Online videomagazine Unifocus, 26 maart 2014

Strijd tegen verstening

Leeuwarder Courant, 5 maart 2014

Video 'Versteende tuinen'

Online videomagazine Unifocus, 26 februari 2014

'400 vragen en actief oud is goud'

Radio - Jolanda Tuinstra

Radio Noord, 31 januari 2014

'Hoe kan het dat muggen mij steeds prikken?'

Radio - Karin Ree

Radio Noord, 8 januari 2014

Hoeveel water is er in Groningen?'

Radio - Karin Ree

Radio Noord, 2 januari 2014

Vragen voor het echte leven

Welke vragen stellen filosofen en naar welke antwoorden zijn lezers van filosofie op zoek? Gaat filosofie wel over het echte leven of is er een vertaalslag nodig om de filosofie geschikt te maken voor maatschappelijke discussies en individuele keuzes? Voor deze kwesties werden de studenten van de Faculteit Wijsbegeerte geplaatst toen zij de opdracht van Stichting Senia kregen om leeswijzers te maken voor filosofie leesgroepen.

Door Sanne Raap

Filosofie in de Samenleving

De faculteit Wijsbegeerte kent sinds enkele jaren het mastervak filosofische interventies. In dit vak worden studenten uitgedaagd om vanuit hun eigen filosofische expertise deel te nemen aan een publieke discussie, bijvoorbeeld door middel van een krantenartikel, een beleidsadvies of de organisatie van een bijeenkomst. Zo gaf één student een workshop bij de Mesdagkliniek over identiteit en psychotherapie, organiseerde een andere student een filosofische kunsttentoonstelling en schreef weer een andere student een stuk voor een managementblad over authenticiteit. Een hoogtepunt het afgelopen jaar was echter beslist de hiphopvideo die werd gemaakt over Adorno, criticus van de cultuurindustrie.

Omdat filosofie veel te bieden heeft start volgend jaar zelfs een nieuwe master waarin de toepassing van filosofische kennis en vaardigheden centraal staat.

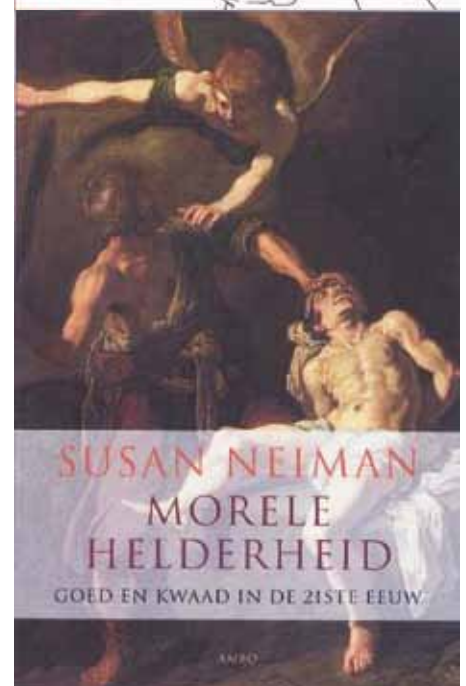
Van lezen naar discussie

Het leeswijzerproject van Stichting Senia past erg goed binnen deze overtuiging dat filosofie een belangrijke rol kan spelen in het verhelderen van zowel maatschappelijke als individuele vraagstukken. Stichting Senia is een landelijke vrijwilligersorganisatie van leesclubs die mensen samenbrengt

met dezelfde interesse. Naast o.a. literatuur- en zelfs museumgroepen heeft Senia sinds enkele jaren filosofie-leesgroepen. De bijeenkomsten van deze groepen krijgen structuur door zogenaamde leeswijzers. De samenwerking tussen Senia en het Kenniscentrum Filosofie kwam tot stand met het oog op deze leeswijzers. Studenten gingen voor Senia als volgt te werk: zij lazen een door Senia voorgeselecteerd filosofie boek. Vervolgens schreven zij voor de leeswijzer een heldere samenvatting en stelden ze een lijst aan discussievragen op.

Met een andere bril

De boeken die in de filosofiegroepen van Senia worden gelezen zijn vaak van een hoog niveau. De keuze voor deelnemers is mede dankzij de hulp van studenten bovendien erg groot. Spinoza, maar ook hedendaagse auteurs zoals Paul van Tongeren staan op de leeslijst. Filosofieboeken spreken in toenemende mate een groot publiek aan, maar filosofie bedrijft je pas echt wanneer je kritische vragen stelt, bijvoorbeeld over de beweringen van een schrijver. Een leeswijzer helpt de lezer om zich tot zijn tekst te verhouden. De door de studenten opgestelde discussievragen zijn in andere woorden bedoeld om de deelnemers van Senia uit te dagen een mening te vormen over het gelezene. De studenten lezen dagelijks filosofische teksten, maar zetten voor de leeswijzer een andere bril op. Centraal stond ineens de vraag: hoe

kunnen we filosofie betrekken op ons eigen leven? Door zich te verplaatsen in de lezer leren studenten over de waarde van filosofie in de samenleving. Zo kan een filosofisch boek aanleiding geven voor een discussie over waarden, de rol van religie in de rechtstaat of het belang van kunst voor individueel geluk. Voor de studenten werkte het enthousiasme van de vrijwilligers van Senia aantekelijk. Omdat de samenwerking naar meer smaakte is in 2015 een nieuwe groep studenten aan de slag gegaan met het schrijven van leeswijzers.

Vier vragen aan Anne Marie Fuchs (Werkgroep filosofie, Stichting Senia)

Hoe heeft u het wetenschapswinkelproject ervaren?

Als erg leuk en inspirerend. Wij hebben zelf weliswaar de boeken aangedragen, maar kregen van studenten ook ideeën voor de leeslijst, bijvoorbeeld voor een boek van Peter-Paul Verbeek.

Wat heeft de organisatie aan dit project?

Senia heeft een aantal uitstekende leeswijzers gekregen, inhoudelijk goed en over het algemeen ook goed geschreven. Dat scheelde Senia een hoop tijd, die weer aan andere zaken kon worden besteed. De organisatie bestaat voor

het merendeel uit vrijwilligers tenslotte. De wetenschapswinkel heeft ons een hoop werk uit handen genomen.

Wat vond u het leukst?

Persoonlijk voor mij was dat het contact met de jongere generatie. Ik kom uit het onderwijs en ben nu 64. Ik vind het boeiend om te zien waar deze generatie studenten zich mee bezighoudt, hoe zij in het leven staan et cetera.

Komt er nog een volgende keer?

Wat mij betreft zeker wel, sterker nog, die volgende keer is al begonnen.

Column

Wat is valorisatie?

Door Marc Pauly

Sinds 2005 is valorisatie volgens de wet naast onderwijs en onderzoek de derde kerntaak van de universiteit. Ik word dus eigenlijk reeds 10 jaar geacht te valoriseren, om waarde te geven aan mijn onderzoek. Maar wat is valorisatie eigenlijk? We kunnen dit begrip vanuit verschillende invalshoeken benaderen.

Geschiedenis: Onze ideeën over hoe wetenschappelijk onderzoek waarde creëert zijn in de loop der jaren veranderd. Bij de opkomst van wetenschapswinkels in de jaren 70 betekende valorisatie het betrekken van burgers bij wetenschap. Burgers konden vragen stellen aan wetenschappers en betrokken raken bij onderzoek. Valorisatie werd verbonden aan democratisering van wetenschap. Deze betekenis van valorisatie leeft ook nu nog in de wetenschapswinkels en in sommige ideeën over burgerinvloed op de wetenschapsagenda. Hiertegenover staat dat het begrip valorisatie de laatste tijd een meer economische invulling heeft gekregen: waarde creëren betekent onderzoek doen dat economische waarde heeft en interessant is voor bedrijven.

Politiek: De betekenis van valorisatie wordt bepaald in een politiek proces en is dus ook onderdeel van politieke onderhandeling en macht. De regering zet valorisatie op haar verlanglijst voor de universiteiten, en vervolgens onderhandelt het ministerie van OCW met de vereniging van universiteiten VSNU over de precieze definitie van valorisatie. De Landelijke Commissie Valorisatie (LCV) stuurt dit proces over de valorisatie-agenda, en de leden van deze commissie, voor een groot deel uit de technisch-econo-

mische sector, hebben invloed op wat onder de noemer valorisatie gaat vallen.

Beleid: In het verlengde van het politieke proces moet valorisatiebeleid worden gemaakt. Welke specifieke activiteiten vallen onder valorisatie? Op basis van werk voor de Europese Commissie heeft de VSNU een stelsel met valorisatie-indicatoren ontwikkeld. Voorbeelden van indicatoren zijn het aantal onderzoekscontracten met externe partners, maar ook het aantal bijdragen aan tentoonstellingen. De indicatoren zijn dus behoorlijk divers en met name de VSNU probeert hiermee tegemoet te komen aan kritiek uit de sociale en geesteswetenschappen dat valorisatie vaak een te beperkte economische invulling krijgt. Deze discussie is nog steeds gaande.

Consequenties: Voor mij als wetenschapper heeft het toenemende belang van valorisatie verschillende consequenties. Positief is dat activiteiten die tot nu toe bijna onzichtbaar waren nu gewaardeerd worden: Krantenartikelen en lezingen voor een breed publiek waren tot nu toe niet relevant voor de beoordeling van een wetenschapper. Maar met een voldoende brede definitie van valorisatie (indicatoren) krijgen wetenschappers hier nu erkenning voor. Problematisch is echter dat de kwantificatie van valorisatie tot een nieuw instrument van normering en disciplineren kan leiden: naast de eisen van de wetenschappelijke productie (een bepaald aantal publicaties in A- of B-tijdschriften) moeten wetenschappers nu ook hun valorisatietargets halen.

In ieder geval is valorisatie dus een spannend thema omdat het vanuit verschillende perspectieven interessant is, en omdat deze verschillende perspectieven in de maatschappelijke discussie rondom valorisatie tegelijkertijd aanwezig zijn. Nu nog hopen dat deze column over valorisatie voor mij als filosoof ook geldt als valorisatie.

Bètawinkel

Publicaties

- *Lisette Stevens, Malenthe Teunis en Menno Stellingwerff*. **Universiteitsbibliotheek 2020: zichtbaar groen**. Leadership Lab Honours College Onderzoeksrapport.
- *Jan Jacob Kooistra*. **Geothermal energy**. A comparison of policies on deep geothermal energy in the Netherlands and Germany. Master EES Onderzoeksrapport.
- *Cirsten Zwaagstra*. **The contribution of soil sealing in urban private gardens to runoff and urban heating**. Master EES Onderzoeksrapport.
- *Jasper Tonen*. **The potential of local renewable energy initiatives**. Master EES Onderzoeksrapport.
- *Cirsten Zwaagstra*. **Waste management possibilities in the ports of Groningen Seaports**: environmental and feasibility analysis of annex V ship waste management. Master EES Onderzoeksrapport.

Presentaties

- *Karin Ree*. **Greenkicks in Euroborg** Duurzaamheidsfestival RUG (organisatie) 3 april
- *Lisette Stevens, Malenthe Teunis en Menno Stellingwerff*. **Universiteitsbibliotheek 2020: zichtbaar groen**. Green Mind Award 6 juni
- *Karin Ree en Cato ten Hallers*. **Duurzame Scheepsbouw** Gastcollege NHL 11 juni
- *Karin Ree*. **Projecten uitvoeren voor de samenleving** Gastcollege projectmanagement PPP 11 november
- *Cirsten Zwaagstra*. **Verstening van tuinen** VVM Rachel Carsonprijs 20 november
- *Joris van de Wetering*. **Alternatieve energievoorziening voor de MEA Innovator** gastlezing MEA 18 december
- *Cirsten Zwaagstra*. **Verstening van tuinen**. Poster Interlandse wetenschapswinkeldagen 7 november 2014
- *Lisette Stevens, Malenthe Teunis en Menno Stellingwerff*. **Universiteitsbibliotheek 2020: zichtbaar groen**. Poster Interlandse wetenschapswinkeldagen 7 november 2014
- *Jeffa Mulder*. **Wanted: dead, NOT alive**. Poster Interlandse wetenschapswinkeldagen 7 november 2014
- *Elmar Teeuwen*. **Niets moet, alles kan: energie voor ORKZ**. Poster Interlandse wetenschapswinkeldagen 7 november 2014
- *Maarten de Jong*. **Vispluisvrij**. Poster Interlandse wetenschapswinkeldagen 7 november 2014

Economie & Bedrijfskunde

- *Maureen Wouters, Lauritz Elmshäuser, Junxi Shao en Saaira Mushtaq*. **An international summer internship in Tanzania**. Elizabeth Center partner in making a difference to local communities in rural Africa. Poster Interlandse wetenschapswinkeldagen 7 november 2014

Geneeskunde & Volksgezondheid

Publicaties

- *John Mike Jager*. **Procesevaluatie van het Navigator project**, een onderzoek naar de samenwerking tussen professionals die betrokken zijn bij jongeren met een arbeidsbeperking. Rijksuniversiteit Groningen, masterthesis Sociologie, maart 2014.
- *Martine Beute*. **De invloed van de interventie 'Reumaatjes@work' op het fysiek activiteitsniveau van kinderen met JIA**, Rijksuniversiteit Groningen, masterthesis Klinische Psychologie, mei 2014.
- *Anne Zagt*. **Ervaren kwaliteit van acute zorg op de Acute Diagnose en Opname Afdeling (ADOA) van ziekenhuis De Sionsberg in Dokkum**, Rijksuniversiteit Groningen, masterthesis Sociologie, juni 2014.
- *Mischa Buter*. **Mindfulness voor mantelzorgers; een tijdelijk succes of winst op lange termijn?** Rijksuniversiteit Groningen, masterthesis Sociologie,

juli 2014.

- *Liesbeth de Vlugt*. **'Anders slapen'**. Evaluatie van 'anders slapen': een pilotonderzoek naar het effect van 'anders slapen' bij spanningshoofdpijn op Kwaliteit van Leven en participatie. Rijksuniversiteit Groningen, masterthesis Klinische Psychologie, juli 2014.
- *Frank de Kwaadsteniet*. **The influence of economic evaluations on the management control of general practices**. Rijksuniversiteit Groningen, masterthesis Organizational & Management Control, juli 2014.
- *Eva van der Wal*. **Drop-out in de Verslavingszorg**. Een pilotstudie naar redenen voor drop-out van cliënten van Verslavingszorg Noord Nederland (VNN), Rijksuniversiteit Groningen, masterthesis Klinische Psychologie, augustus 2014.
- *Mike Kruijer*. **Implementing Change in a Multi-stakeholder Organizational Setting: Dealing with Paradoxes in Healthcare**. Rijksuniversiteit Groningen, masterthesis Bedrijfskunde, september 2014.
- *Myrthe de Jong*. **Mantelzorg en training mindfulness**, Kwaliteit van leven na mindfulness training en het blijven doen van de oefeningen, Keuzeproject Persoonlijke Profilering, maart 2014.
- *Nienke Riemersma & Jolanda Tuinstra*. **Weerbaarheidstraining binnen NOVO, een verkenning van motivatie en doelen**. Wetenschapswinkel Geneeskunde & Volksgezondheid, UMCG, juli 2013.
- *Nienke Riemersma & Jolanda Tuinstra*. **Beelden uit cijfers**. Gegevens uit het registratiesysteem van het project Nait Soezen. Tabellenboek, als achtergrond bij de presentatie op het symposium Nait Soezen van 15 mei 2014. Wetenschapswinkel Geneeskunde & Volksgezondheid, Afdeling Gezondheidswetenschappen, UMCG, 2014.
- *Jinke Akkerman, Eva Hoitzing, Joshua Huisman, Amber Kip, Tim Leenstra, Joris Otten*. **Wat zijn de kritische succes- en faalfactoren van het kookstudio-project en in hoeverre zijn deze generaliseerbaar naar vergelijkbare projecten voor dezelfde doelgroep?** Bachelor Sociologie, Rijksuniversiteit Groningen, juni 2014.
- *S. Heinen, R.H. Bakker, S. Brouwer, R. Popping, M. Reneman, R. Soer*. (2014) **Betrouwbaarheid en validiteit van de Groninger Werkbeleving Screeningslijst (GWS)**, TBV 22, nr 1:15-21
- *V. Verhage, J. Tuinstra, R.H. Bakker* (2014) **Ambulanceritten zonder vervoer van de patiënt**: Een verkennende studie naar factoren die van invloed zijn op het ontstaan van EHGV-ritten, Eerste Hulp Geen Vervoer. TSG, Tijdschrift voor Gezondheidswetenschappen, 92, 3:119-124
- *R.H. Bakker, V. Verhage, J. Tuinstra, J. Bouma* (2014) **Triage op de Meldkamer**: de invloed van de kwaliteit van de triage bij de meldkamer op het ontstaan van Eerste Hulp Geen Vervoer-ritten. TSG, Tijdschrift voor Gezondheidswetenschappen, 92, 3:125-130

Presentaties

- *John Mike Jager*. **Onderzoek naar het Navigator project: een procesevaluatie gericht op de samenwerking tussen professionals met betrekking tot jongeren met een beperking – Tussentijdse resultaten**. Stuurgroep Navigator, 23 januari 2014.
- Presentatie van *Jolanda Tuinstra*. Beelden uit cijfers, tijdens het symposium Nait Soezen, moar doun, 15 mei 2014.
- *K. Offringa, F.G. Brook, J. Tuinstra*. **Een onderzoek naar de invloed van oplossingsgericht werken op no-show**. Posterpresentatie tijdens het Voorjaarscongres 2014 van de Nederlandse Vereniging voor Psychiatrie, april 2014
- *Anne Zagt en Jolanda Tuinstra*. **Nieuwe vorm van spoedeisende hulp**. Ervaren kwaliteit van acute zorg op de ADOA van ziekenhuis De Sionsberg. Poster Interlandse wetenschapswinkeldagen 7 november 2014
- *Cécile Brouwer en Roel Bakker*. **Werkdruk en werkbeleving in een revalidatiecentrum**. De toepas-

sing van de Groninger Werkbeleving Screeningslijst, GWS. Poster Interlandse wetenschapswinkeldagen 7 november 2014

- *Eva van der Wal en Jolanda Tuinstra*. **Drop-out in de verslavingszorg**. Pilot-onderzoek naar redenen vanuit verschillende perspectieven. Poster Interlandse wetenschapswinkeldagen 7 november 2014

Taal, Cultuur & Communicatie

Publicaties

- *Carolien Frijns, Sigrid Mulder, Saskia Visser*. **Ontarmen of omarmen?** Over onze omgang met (meer) taal op school. Artikel in MeerTaal, 1(3), p.4-9
- *Marijke Laan*. **De kennis van aankomende docenten over meertaligheid**. Ba-scriptie Taalwetenschap, mei 2014
- *Saskia Visser*. **Gruun, is dat een woord?** Blog op meertalig.nl, juli 2014
- *Saskia Visser*. **Een oude typemachine redde een taal**. Blog op meertalig.nl, september 2014
- *Kitsa Pechlivanidis, Sophie Cirpka, Simone Prinsen, Janneke Stelstra, Merlijn Torensma, Carina Wiersma, Inge Basteleur*. **7 Senia-museumwijzers**, september 2014
- *Vincent Huiting, Sanne van der Meij, Annerie Baijer, Annique Garnier, Karin Prins, Mirjam Hoekstra, Sigrid Leeuwerik, Nicky de Boer, Eline Eelkema, Marjolein Bualda, Miriam Lange*. **12 Senia-leeswijzers**. Frans(4), Nederlands (4), Engels (3), Duits (1), september 2014
- *Bob Verschoor*. **Dicht bij huis, het Groningen van Cornelis Jetses**. Ma-scriptie geschiedenis, uitgegeven bij Profiel, oktober 2014.
- *Tessa Jansen, Emma Verwaard, Cor Boersma, Astrid Zijlstra, Iris Drissen en Lotte Wijbrands*. **Taal van de maand**. Drie taalportretten op meertalig.nl, oktober-december 2014

Presentaties

- *Saskia Visser*. **Jonge gasten**. Voorbereidingsles Guyotschool, Haren, 10 februari 2014
- *Saskia Visser*. **Jonge gasten**. Voorbereidingsles Dollard College, Winschoten, 17 februari 2014
- *Saskia Visser*. **Lezen kan in alle talen**. Lezing Probiblio, Amersfoort, 20 maart 2014
- *Saskia Visser*. **Hidden social hero**. Quiz Green Kicks, 3 april 2014
- *Arjen Hoekstra en Birte Schohaus*. **Politici aan de talkshowtafel**. Talkshow met lokale politici, 20 mei 2014
- *Saskia Visser*. **Nederlands leren! En mijn moedertaal dan?** Twee presentaties voor Taalondersteuners, Humanitas, Groningen, 5 en 24 juni 2014
- *Bob Verschoor*. **Rondleiding Jetses-tentoonstelling**. Bij opening tentoonstelling, 3 oktober 2014
- *Bob Verschoor*. **Rondleiding Jetses-tentoonstelling**. Interlandse wetenschapswinkeldagen 7 nov. 2014
- *Madelon Kroes*. **Niet bijzonder veelzeggende argumenten**. Poster Interlandse wetenschapswinkeldagen 7 november 2014
- *Hilda Heyde, Lotte Wijbrands, Annemarie Prins*. **Taal van de maand**. Poster Interlandse wetenschapswinkeldagen 7 november 2014

Kenniscentrum Filosofie

- *Verskillende filosofiestudenten*. **Vragen voor het echte leven**. Filosofiestudenten schrijven leeswijzers voor Senia. Poster Interlandse wetenschapswinkeldagen 7 november 2014

Gezamenlijke presentaties

- *Karin de Boer, Karen de Bot, Christine Grönweg, Daniël Ludwig, Karin Ree, Jolanda Tuinstra, Saskia Visser*. **And now to work!** Round table session, Living Knowledge conference, Kopenhagen, 10 april 2014
- *Minnoushka Ramsteijn, Rosalie Tukker, Marij Veldman*. **400 vragen aan de RUG**. Poster Interlandse wetenschapswinkeldagen 7 november 2014